

VASTUTUSANDMED TEAVIKUTE *DE VISU* KATALOOGIMISEL

NB! Välisteavikute kopeerkataloogimisel üldjuhul vastutusandmete hulka ei suurendata ega vähendata, väljaarvatud juhul kui see on vajalik teose identifitseerimiseks, Estonica märkimiseks või vigade parandamiseks kirjes.

Vastutusandmetele kehtestatud andmeallikas on **kogu teavik**.

Pealkirjaga seotud vastutusandmed võetakse ühest järgmistest allikatest (eelistuse järjekorras):

- samast allikast kui põhipealkiri
- ülejäänud andmeallikatest kogu teaviku ulatuses
- väljastpoolt andmeallikaid saadud info (nt. teavikuga kaasas olev lisamaterjal, andmed saadud Kirjastajaportaalist jne.)

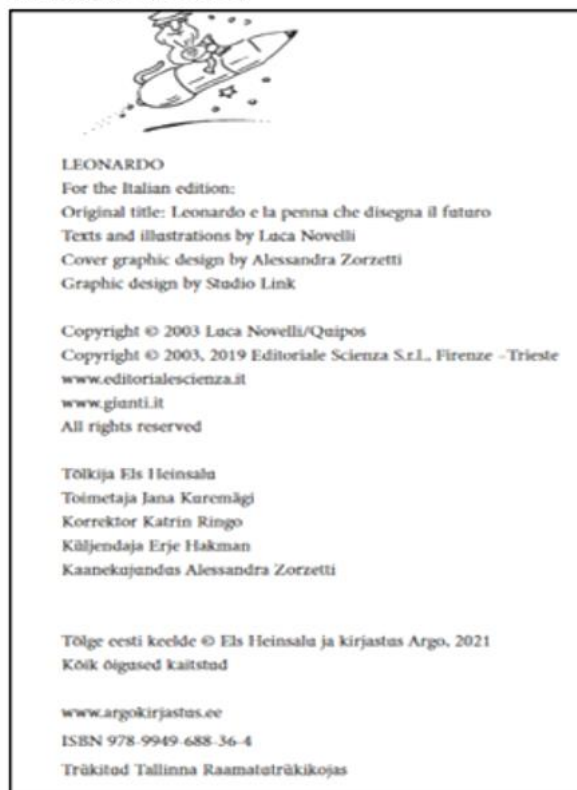
Muudatus varasema kataloogimispraktikaga - vastutusandmeid võib võtta kõikjalt teavikust. Vastutusandmetele kehtestatud andmeallikas on **kogu teavik**.

Näiteks andmed tõlkija kohta on võetud tiitellehe pöördelt:

Tiitelleht¶

Tiitellehe pööre¶

<p>PRAEGU:</p> <p>245 10 aLeonardo ja sulepea, mis visandab tulevikku / cLuca Novelli ; [tõlkija Els Heinsalu ; toimetaja Jana Kuremägi ; kaanekujundus: Alessandra Zorzetti]</p> <p>Vastutusandmed võetud tiitellehe pöördelt</p>	<p>RDA reeglid:</p> <p>245 10 aLeonardo ja sulepea, mis visandab tulevikku / cLuca Novelli ; tõlkija Els Heinsalu ; toimetaja Jana Kuremägi ; kaanekujundus Alessandra Zorzetti</p> <p>RDA-s võib vastutusandmeid võtta kõikjalt teavikust.</p> <p>Ainult väljastpoolt teavikut võetud vastutusandmed märgitakse nurksulgudesse</p>
--	---

Vastutusandmed märgitakse kirjesse täpselt nii nagu need esinevad teavikus. Kataloogija poolt ei lisata sidesõnu, ega muid täpsustusi.

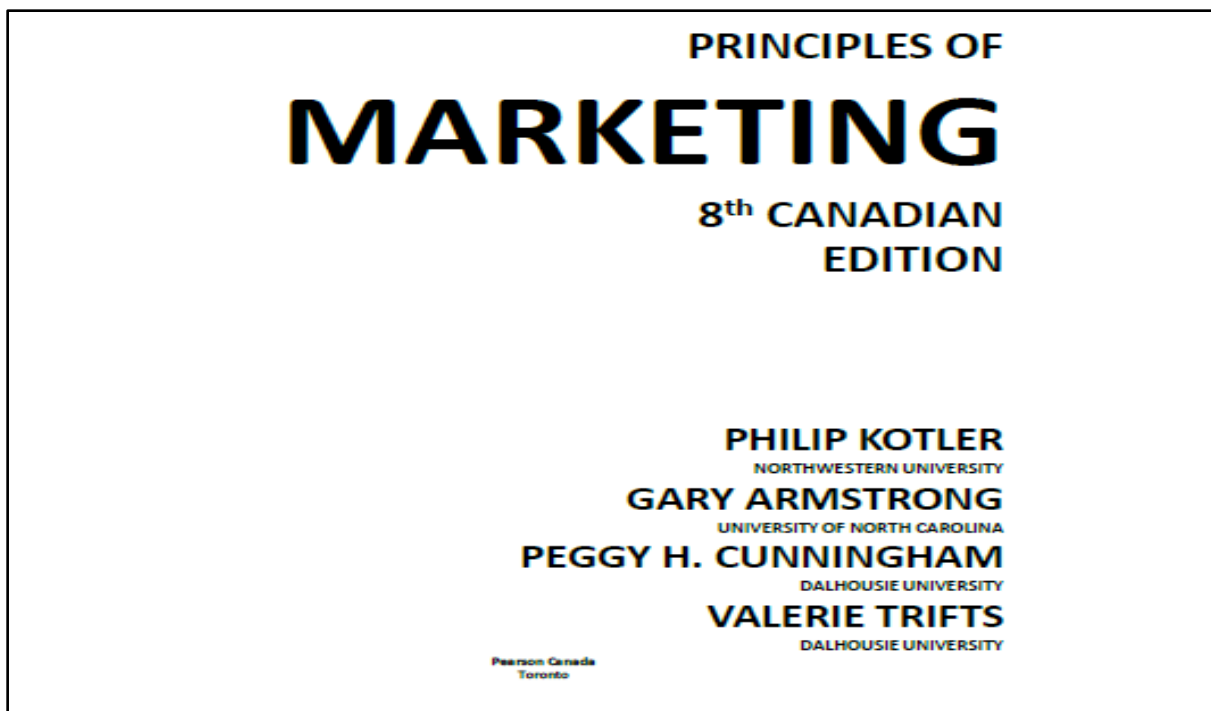
Vastutusandmed kopeerivad **teavikus** toodut nii sõnastuselt, keeleliselt kui ka vigade poolest, st. kui **teavikus** esitatud autori nimi on vigane, läheb vastutusandmetesse vigane nimi (õige nime kohta tuleb teha märkus).

500## Tiitellehel ekslikult autori nimi: Henry George Wells

Kui teavikus on rohkem kui ühed vastutusandmed, siis RDA üldine soovitus on märkida kirjesse kõik nimed.

Üldiselt põhivastutusandmetest (autorid) sõnu ära ei jäeta ja andmeid ei lühendata. Lühendid, mis väljendavad kuulumist ühingusse, akadeemilist kraadi vms, samuti isiku positsiooni või pädevust väljendavad tähistused märgitakse kirjesse nii nagu need teavikus esinevad.

Siiski võib RDA standardi kohaselt vastutusandmeid lühendada selliselt, et ei kaoks oluline informatsioon. ELNETis rakendatav välisteaviku puhul – jäetakse märkimata andmed isiku akadeemilise kraadi, asutuse, tiitlite, initsiaalide vms kohta.

AACR2

245 00 |aPrinciples of marketing /|cPhilip Kotler ... [et al.]

RDA

245 00 |aPrinciples of marketing /|cPhilip Kotler, Northwestern University, Gary Armstrong, University North Carolina, Peggy H. Cunningham, Dalhousie University, Valerie Trifts, Dalhousie University

RDA (ELNET välisteavik - valikuline väljajätmine)

245 00 |aPrinciples of marketing /|cPhilip Kotler, Gary Armstrong, Peggy H. Cunningham, Valerie Trifts

Vastutusandmetena võib esitada andmed mistahes isiku või kollektiivi kohta, kes on vastutav kirjeldatava väljaande kunstilise või intellektuaalse sisu eest või on olnud kaastegev väljaande loomisel või teostamisel.

Vastutusandmetest märgitakse kirjesse:

põhivastutusega isikute või kollektiivide nimed; kõik need, mis on tiitellehel, ja need, mis on vajalikud identifitseerimiseks või neid peetakse muul põhjusel oluliseks kataloogi kasutajale.

Kõik nimed ja asutused, mis märgitakse väljal 245|c, peavad saama täiendkirjed 700/710 väljadel.

NB! Enne vastutusandmete kirjesse märkimist veendu, et isik või kollektiiv oleks vastutav väljaande sisu eest. Näiteks mõnikord võib olla teavikusse märgitud isik, kes on teost välja andva asutuse juht, aga tal ei ole konkreetse teaviku väljaandmisel vastutavat rolli

NÄIDE. Tiitellehel on märgitud isik, kes ei ole vastutav väljaande sisu eest.

```
245 04  $a The Myers Demonstration Library : $b an ESEA Title III project.
264 1  $a Phoenix : $b Arizona Department of Education, $c [1971]
300  $a 1 volume (unpaged) ; $c 28 cm
336  $a text $2 rdacontent
336  $a still image $2 rdacontent
337  $a unmediated $2 rdamedia
338  $a volume $2 rdacarrier
500  $a Title from cover.
710 1  $a Arizona. $b Department of Education.
```

Title page

The Myers Demonstration Library
An ESEA Title III Project
Arizona
Department of Education
W.P. Shofstall, Ph.D., Superintendent

Rööpvastutusandmete märkimine pole kohustuslik. Kirjesse märgitakse rööpvastutusandmed, mis on võetud samast allikast kui põhipealkiri.

Kui vastutusandmeid on rohkem kui ühes keeles:

1. Märkida vastutusandmetesse vaid esimese põhipealkirja keeles olevad andmed.

245 . . . |aPõhipealkiri : |bpealkirja täiendandmed = Rööppealkiri : rööppealkirja täiendandmed / |cvastutusandmed

VÕI

2. Siduda kõik tiitellehel olevad rööpvastutusandmed pealkirjadega, millega need keeleliselt seotud on (RB kirjetes soovituslik).

245 . . . |aPõhipealkiri : |bpealkirja täiendandmed / |cvastutusandmed = Rööppealkiri : rööppealkirja täiendandmed / vastutusandmed

Kui see ei ole tüpograafiliselt ja kujunduslikult võimalik, märkida sellises järjekorras nagu need tiitellehel on.

<p>Printing at Gregynog aspects of a great private press</p> <p>Argraffu yng Ngregynog agweddau ar wasg breifat fawr</p> <p>Michael Hutchins translated by David Jenkins y cyfieithiad gan David Jenkins</p>	<p>245 10 aPrinting at Gregynog : baspects of a great private press = Argraffu yng Ngregynog : agweddau ar wasg breifat fawr / cMichael Hutchins ; translated by David Jenkins</p> <p>VÕI</p> <p>245 10 aPrinting at Gregynog : baspects of a great private press = Argraffu yng Ngregynog : agweddau ar wasg breifat fawr / cMichael Hutchins ; translated by David Jenkins = y cyfieithiad gan David Jenkins</p>
--	---

	<p>245 00 aAmetlik reisijuhataja Eestis : bmai väljaanne 1923 a. = Guide officiel pour les voyageurs en Estonie : may 1923 = Offizieller Reiseführer in Estland : Mai 1923 / cE. V. Teedeministerium</p> <p>VÕI</p> <p>245 00 aAmetlik reisijuhataja Eestis : bmai väljaanne 1923 a. / cE. V. Teedeministerium = Guide officiel pour les voyageurs en Estonie : may 1923 / Ministère des Communications de L'Estonie = Offizieller Reiseführer in Estland : Mai 1923 / Estnisches Verkehrsministerium</p>
---	--

245 00 |aSuomen teologit 1990 /|cjulkaissut Suomen kirkon pappisliitto =
Teologer i Finland 1990 / utgiven av Finlands kyrkans prästförbund

245 10 |aRobert Wilhelm Ekmanin Maisema Subiacosta /|cTimo Keinänen
; julkaisija: Suomen taideakatemia ; toimittaja: Marjatta Levanto = Robert
Wilhelm Ekman's Landscape from Subiaco / Timo Keinänen ; published by
The Fine Arts Academy of Finland ; editor: Marjatta Levanto.

Kui rööppealkirju on mitu, aga vastutusandmed vaid ühes keeles, märkida need
pealkirjade järele.

245 00 |aBieler Jahrbuch = |bAnnales biennoises /|cHerausgeber,
Bibliotheksverein Biel

245 00 |aSvensk kyrkomusik = |bSchwedische Kirchenmusik = Swedish
church music /|cVokal- und Instrumentalensemble der Rundfunkchor ;
Leitung, Eric Ericson

Kui põhipealkiri on ühes keeles, aga vastutusandmed mitmes keeles:

1. märkida vaid põhipealkirja keeles olevad vastutusandmed.

VÕI

2. märkida kõik tiitellehel olevad vastutusandmed sellises järjekorras nagu
need väljaandes on.

245 00 |aSignum /|cjulkaisija Suomen tieteellinen kirjastoseura ry.

VÕI |aSignum /|cjulkaisija Suomen tieteellinen kirjastoseura ry. =
utgivare Finlands vetenskapliga bibliotekssamfund rf.

AUTORITE ESITAMINE MONOGRAAFIA KIRJES

Olenemata autorite arvust, läheb esimene alati 1XX väljale.

RDA soovib võimalikult vähe lühendada. Kõik nimed kantakse
vastutusandmetesse nii nagu need esinevad väljaandes.

*Teavikus: by Susan Brown, Melanie Carlson, Stephen Lindell, Kevin Ott, and
Janet Wilson*

AACR2 245 |a ... /|cby Susan Brown ... [et al.].

RDA: 245 |a ... /|cby Susan Brown, Melanie Carlson, Stephen Lindell,
Kevin Ott, and Janet Wilson

Individaalautor

Kuni viie autoriga teosed (RB ja välisteavik)

- Pealdis tehakse esimese autori nimega (100)
- Kõik nimed lähevad vastutusalasse (245|c).
Teistele autoritele tehakse täiendkirje väljale 700

Enam kui viie autoriga teosed (RB)

- Pealdis tehakse esimese autori nimega (100)
- Vastutusandmetesse (245|c) läheb esimene autor [ja veel xx], ülejäänud märkusesse (500), teistele autoritele tehakse täiendkirje väljale 700
NB! Mitte märkida artiklite ja peatükkide autoreid

Enam kui viie autoriga teosed (Välisteavik)

- Pealdis tehakse esimese autori nimega (100).
- Vastutusandmetesse (245|c) läheb esimene autor [ja veel xx]
Teistele autoritele väljal 700 täiendkirjeid ei tehta

Nurksulgudesse märgitud isikute arv kirjutatakse eesti keeles. Numbrid 1-10 kirjutatakse sõnadega. Nt [ja veel neli].

RB kirjetes: alates numbrist 11 märgitakse väljajätt kirjesse numbriga, nt [ja veel 15].

Erandjuhtudel kui vastutavaid isikuid on üle 15, siis väljade 500 ja 700 täitmine pole kohustuslik. Kirjesse märgitakse 245|c esimene autor [ja veel 29]

Välisteavik: kui vastutavaid isikuid on üle 10, siis võib need ära jätta ja kasutada lühendit [ja teised].

NB! Varasemalt kasutusel olnud väljajätutähistust kolm punkti (...) enam ei kasutata.

NÄIDE:

The Oxford handbook of health psychology / |cedited by Howard S. Friedman; contributors Nancy E. Adler [ja veel 60].

VÕI

The Oxford handbook of health psychology / |cedited by Howard S. Friedman; contributors Nancy E. Adler [ja teised].

RDA järgi lisatakse nimisõnad ja fraasid vastutusandmetesse, kui tüpograafiliselt, järjestuse ja paigutuse poolest on näha, et nad on vastutusandmete osa.

TIITELLEHEL	TIITELLEHE PÖÖRDEL
<p>The Brothers Karamazov a novel in four parts with epilogue by Fyodor Dostoevsky</p>	<p>Translated and annotated by Richard Pevear and Larissa Volokhonsky</p>

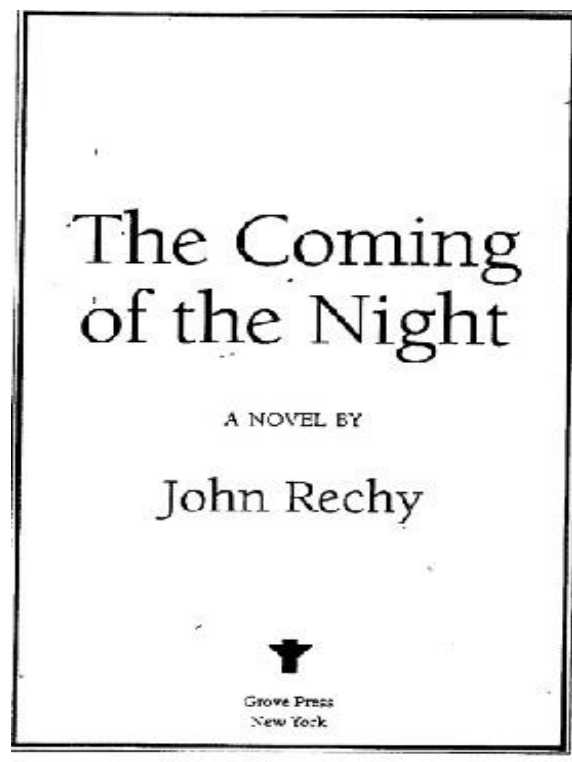
AACR2	RDA
<p>245 14 aThe brothers Karamazov_ : ba novel in four parts with epilogue / cby Fyodor Dostoyevsky ; translated and annotated by Richard Pevear and Larissa Volokhonsky</p>	<p>245 14 aThe brothers Karamazov_ / ca novel in four parts with epilogue by Fyodor Dostoyevsky ; translated and annotated by Richard Pevear and Larissa Volokhonsky</p>

NÄITED:

Nimisõna või fraas on seotud vastutusandmetega:

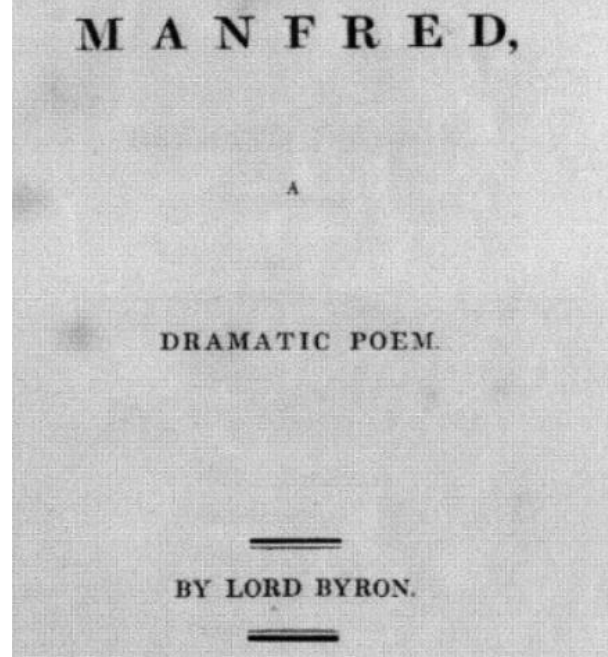
 <p>A NOVELIZATION BY DAVID LEVITHAN ORIGINAL STORY BY MARC HYMAN & JON ZACK</p>	<p>Teaviku kirjeldus kataloogis:</p> <p>245 14 aThe perfect score / ca novelization by David Levithan</p>
--	--

Nimisõna või fraas ei ole paigutuse ja kirjastiili mõttes otseselt seotud ei pealkirja ega vastutusandmetega. Kahtluse korral eelistada lisamist vastutusandmetesse:

	<p>Teaviku kirjeldus kataloogis:</p> <p>245 14 aThe coming of the night / ca novel by John Rechy</p>
--	--

Näited, mispuhul fraase ei lisata vastutusandmetesse:

Fraas ei ole kujunduslikult seotud vastutusandmetega (fraas „*dramatic poem*“ on märgitud eraldi reale ja „*by Lord Byron*“ on kirjutatud kahe rea vahele):

	<p>Teaviku kirjeldus kataloogis:</p> <p>245 10 aManfred : ba dramatic poem / cby Lord Byron</p>
---	---

Sõna "*katkendeid*" ei ole seotud vastutusandmetega:

	<p>Teaviku kirjeldus kataloogis:</p> <p>245 10 aOn vői ei ole Euroopa serval : bkatkendeid / cPentti Saarikoski ; valinud ja soome keelest tõlkinud Piret Saluri</p>
---	--

Kollektiivautor

Kuni **kahe kollektiivautoriga** teose puhul kanda kõik kollektiivautorid vastutusandmetesse (245|c), kõigile teha täiendkirjed väljal 710.

Kolme ja enama kollektiivautori puhul panna vastusalasse (245|c) ainult esimene kollektiivautor [ja veel xx]; ülejäänud märkuste väljal; koostada täiendkirjed väljal 7XX (**RB**)

Välisteaviku puhul lubatud ka lühendatud vastutusandmete esitamine:

Kahe ja enama kollektiivautoriga teosed (Välisteavik)

- Vastutusandmetesse (245|c) läheb esimene kollektiivautor [ja veel xx], millele tehakse täiendkirje väljale 7XX.
- Teistele kollektiividele väljale 7XX täiendkirjeid ei tehta.

Tõlkijad, koostajad, toimetajad, illustreerijad (kunstnik, fotograaf) jne.

- vastusalasse kuni **kolm nime** igast tegijarühmast olenemata asukohast teavikus, kõigile tehakse täiendkirje koos rolliga väljale 700
- **nelja ja enama** nime puhul esimene ... [ja veel xx] vastusalasse, ülejäänud märkustesse (kuni kaheksa nime igast tegijarühmast), kõigile tehakse täiendkirje koos rolliga väljale 700

ELNET kokkulepe:

- Kui fotograafide tegijarühmas on rohkem kui **8** tegijat, siis võib need kirjesse märkimata jätta.
- Kui väljaandes on lisaks fotograafidele märgitud ka foto- ja pildipangad (nt. Shutterstock, iStock, Pixabay, Thinkstock jne.) või on kujundajaks firma (nt. buerosued.de), siis vastutusandmetesse neid ei märgita

NÄIDE:

500##Fotod: Toivo Univer, **Shutterstock**, Tiit Koha, Juhani Püttsepp ja Urmas Roht

Või kui tiitellehe pöördel: Kaanefoto Adobe Stock

(ei ole põhivastutus - kirjesse ei märgi)

Välisteaviku puhul lubatud ka lühendatud vastutusandmete esitamine:

- **kahe ja enama** nime puhul esimene... [**ja veel xx**] vastutusalasse, ja esimese kohta täiendkirje koos rolliga väljale 700. Kõik teavikus esitatud tegijarühmad (fotograaf, kujundaja jt) ei pea olema kirjes märgitud.

Toimetuskolleegium

Kui teavikus on ainult toimetuskolleegium, siis võetakse kirjesse **vastutav või peatoimetaja**.

Ees- ja järelsõnad

Kui ees- ja järelsõna andmed on teavikus toodud, siis tuuakse kirjes andmed samal kujul. Kui andmed (roll) ei ole võetud teavikust, siis kirjesse läheb nurksulgudes (eessõna/järelsõna) vastava teaviku keeles (245|c) ja väljal 700|e eessõna autor/järelsõna autor.

Üldjuhul järjestatakse vastutusandmed järgmiselt:

- **Individaalautoriga teos:**
individaalautor (autorid) ; teised vastutavad isikud (tõlkijad, koostajad jne.) ; kollektiivautor (autorid)
- **Individaalautor puudub:**
kollektiivautor (autorid) ; vastutavad isikud (tõlkijad, koostajad jne.)

- Erinevate tegijarühmade vahel on **tühik semikoolon tühik**.

Näited

... / M. Ploom ; tõlkinud A. Kirss ; toimetanud K. Kreek

- Ühe tegijarühma piires eraldatakse komaga ka üht tüüpi tegijad oma

funktsiooni näitava täiendiga.

Näited

... / tõlkinud A. Kirss, värsid tõlkinud E. Ploom

... / sarja kujundus: Mari Kaljuste, kaanekujundus: Lauri Tuulik

... / illustreerinud ja kujundanud Epp Marguste, kaane kujundanud
Kalev Tomingas

... / joonistused: Valve Pilter, Lilian Kalvo, kujundanud Maaja Kukerman,
kaane kujundanud Tiina Alver

AUTORITE ESITAMINE JADAVÄLJAANDE KIRJES

Jadaväljaannetel märgitakse kirjesse ainult põhivastutusega kollektiivide nimed.

Erandina võib kirjesse märkida isikunimed, kui need on järjepidevalt väljaandega seotud väljaande ilmumisest alates või toimetajad, kes on kultuurilooliselt olulised.

Teataja / väljaandja K. Päts

Tallinn : [s.n.], 1901-1905

ill. : 55 cm

6 korda nädalas

Eesti maksuseaduste kommentaarid ... / Lasse Lehis

Tartu : Casus Tax Services, 2001-

Tartumaa

33 cm

1 kord aastas

Vastutusandmed kopeeritakse teavikust, kuid kui teavikus esitatud nimi või kollektiiv on vigane, läheb koondkirje vastutusandmetesse õige variant ja vigase nime kohta tehakse märkus (eeldusel, et vigane nimevorm ei esine läbivalts kõikides numbrites).

Kollektiivautor

- kuni **kahe kollektiivautoriga** teose puhul (**RB ja Välisteavik**) panna kõik kollektiivautorid vastutusandmetesse (245|c), kõigile teha täiendkirjed väljal 710.
- **kolme ja enama** kollektiivautori puhul (**RB**) panna vastutusalasse (245|c) ainult esimene kollektiivautor ... [ja veel xx]; ülejäänud märkuste väljal; koostada kõigile täiendkirjed väljal 7XX.

- **kolme ja enama** kollektiiv autori puhul (**Välisteavik**) panna vastutusalasse (245|c) ainult esimene kollektiivautor ... [ja veel xx], millele tehakse täiendkirje väljal 7XX. Teistele kollektiividele väljale 7XX täiendkirjeid ei tehta.

Kui pealkirja **täiendandmetes** esineb vastutava kollektiivi nimi, tõstetakse see koos seotud fraasiga vastutusandmetesse.

AACR2	RDA
245 00 aPost Oak & prairie journal : ba regional journal of Crosstimbers Connection.	245 00 aPost Oak & prairie journal / ca regional journal of Crosstimbers Connection.

Kollektiivide nimed kaasajastatakse koondkirje vastutusandmetes. Eelmistele nimedele tehakse märkus väljal 550. Väljaande kunagi või praegu vastutavad kollektiivid saavad täiendkirjed väljal 7XX.

245	0	0	Helme Kihelkonnaleht / cTõrva vallavalitsus
550			Väljaandjad ka: Hummuli vallavalitsus, Põdrala vallavalitsus, 2014-2017, okt.
710	2		Hummuli Vallavalitsus
710	2		Põdrala Vallavalitsus

Kui pealkirjas mis tahes positsioonis nimetatud kollektiiv on muutunud või muutunud on tüüppealkirjaga seotud kollektiiv, tuleb koostada uus kirje (**vt. Jadaväljaande kataloogimisjuhend. Lisa 3. Jadaväljaande pealkirja muutused**).